

První škola v Moravici. Církevní - vystavěna za pomoci knížete Liechtensteina

45
KRONIKA

OBCE MORAVICE

Prameny a literatura :

- - - - -

1. Věstník Matice opavské, roč. 1945- Dr. Turek
2. Historický místopis země moravskoslezské - Dr. Hosák
3. Zúkalova pozůstalost - výpisky k topografii opavska
4. Topografie Moravy - P.Gregor Wolny
5. Vincenc Prasek - Topografie opavska
6. Církevní kronika obce Moravice
7. Vyprávění obč. Schindlera Hafacla,nar. r.1881
8. Vyprávění obč. Maretha Rudolfa, Ausficirové Františky, Hoška Františka a dalších.

Fran Směja

M o r a v i c i .

Po teskném kraji až zatoužím,
po jeho přestárlé dřevěnici,
do oblak vzhlétnu a zakroužím,
usednu pod lesem v Moravici.

A ztichnu jak pole před žněmi,
jak modré klenutí nad vesnicí. . . .
vždyť člověk tak často oněmí,
právě když srdce chce nejvíc říci.

Ale to nic v světě nezvrátí,
láska se v mlčení často tají.
Jsou lidé, co slovem uchvátí,
a jiní - mlčením objímají.

4)

Severní Morava a Slezsko byly od nepaměti středem zájmu evropského dění. Slezsko, bohaté svou historií nezůstalo nikdy osamoceno. Severní Morava svým vlivem mnohdy určovala hospodářské, politické a kulturní poměry. Podíváme-li se do nejvzdálenější minulosti, čteme první historickou zprávu mající vztah k roku 1055. Bylo to ve chvíli, kdy umíral statečný český král Břetislav I., který získal Moravu české koruny. Ten umíraje, rozdělil svou říši mezi své třísyny - Vratislava, Konráda a Otu. Vratislav obdržel část olomouckou, která sahala zhruba po Šternberk a Uničov. Je to za první jesenické předhůří. Vše ostatní na sever tvořily zeměpanské pralesy.

Usídlením údělných knížat v Olomouci nastával na severní Moravě nový ruch. Olomouc se stal sídlem rodiny Vratislavova bratra Oty a jeho synů, vnuků a pravnuků. Ještě roku 1062 - 63 bylo v Olomouci založeno biskupství, jež zánikem říše Velkomoravské upadlo v zapomenutí. Jen cyrilometodějské kříže u Dolních Životic a v Budišově jsou neurčitou připomínkou misijních cest.

Roku 1078 založil kníže Ota první význačný klášter na severní Moravě, Staré Hradiště, osazené benediktinskými mnichy z kláštera Břevnova v Praze.

Tento klášter podstatně zasáhl do zalidňování severní Moravy, zvláště novou kolonizací v pralesích nad Olomoucí, směrem k Opavsku. Zakládací listina kláštera pochází z roku 1078, dochovala se dodnes ve svém původním znění a je to naše první listina, z které poznáváme způsob života tehdejších lidových vrstev. Jsou v ní uvedeny severomoravské pralesy a je zajímavá z ohledů sociálních.

Život prostých lidí byl jednoduchý a patri-

archální. Otroctví hrálo ještě velkou roli. Život na knížecím dvoře opatřovali ještě otroci, většinou váleční zajatci a jejich rodiny.

Pro osídlení severní Moravy a opavska je tady příznačné, že v listinách nenajdeme až do 12. století názvy cizí českému jazyku.

Byl-li na rozmezí severní Moravy a Slezska prales, naskytá se otázka, jak došlo k osídlení tohoto kraje.

V 13. a 14. století počíná člověk již soustavně pronikat do lesů a v místech neosídlených hledá nový domov. Proniká do hor a tam se usazuje. Za zmínku stojí název obce Medlice, kdysi opidum Medlic - Medlov, dnešní Medlice. Jistě také místo, kde kdysi žili medvědi.

Rozsáhlé pralesy nebyly však do té doby bez života. Již před rokem 1.200 byly zásobárnou knížecího dvora bohatostí zvěře nejen pro spotřebu, ale i pro výměnný obchod. Jmeno Střelná zní v latinských i německých spisech vždy slovansky. Byly to i jiné produkty, jako ryby, med, dřevo, dřevěné uhlí, které se z těchto míst produkovaly. Lid nedocházel z práce domů. Usadil se a svá sídliště pojmenoval podle způsobu svého zaměstnání, jak nám to napovídají názvy Uhlířov, Jelenice, Jestřábí, Střelná, Černá a jiné.

Teprve koncem 13. a 14. století a v počátcích snah využít nerostných bohatství, přichází k nám kolonisace umělá, cizí, převážně německá.

Touha po využití nerostného bohatství Jeseníků a jejich podhůří, přilákala německé obyvatele, aby dobývali rudného bohatství.

Vítkovská planina, zvedající se v průměrné nadmořské výši 450 - 600 metrů jihozápadně od Opavy, byla osídlena později než rovinatější a níže položená část starého Opavska. Není divu, že poměrně vysoko ležící kraj, skoro celý zalesněný, s drsněj-

ším podnebím nelákal. Rovněž půda je o mnoho méně úrodná.

Do 12. století nevznikly na vítkovsku větší osady. Teprve během 13. a 14. století nastalo intensivnější osídlování. Jak je psáno již shora, vedle osadníků slovanských, účastnili se i němečtí kolonisté. Německá kolonisace nebyla původně velká. Na mnoha místech nepřijímalo původní obyvatelstvo kolonizaci hladce a samozřejmě. Vládnoucí vrstvy, duchovenstvo a šlechta byla nakloněna kolonizátorům z touhy po hmotném zabezpečení.

Kromě převahou německého Vítkova, vysazeny byly od Němců ve 13. a 14. století Horní a Dolní Ves a patrně z části i Čermná a Nové Těchanovice. Původní české obyvatelstvo bylo usazeno ve Starých Těchanovicích.

Řeka Moravice hrála důležitou úlohu hospodářskou i komunikační. Její důležitost podtrhuje skutečnost, že v povodí řeky byly vybudovány hrady, jako - Medlice, Vildštejn, Hradisko, Vikštejn. / Koncovka -štejn pochází z heltštiny a označuje dům./

Jednou ze starých osad, založených patrně už v polovině 13. století na půdě dosud neobdělávané, je M o r a v i c e, položená pod nyní holou, kdysi lesem porostlou Hůrkou / 564 m/. Název obce se vyskytuje od nejstarších dob v latinských a německých pramenech ve slovanském rouše M o r a v i c z, nebo M o r a w i t z, v českých ve formě M o r a v i c e.

Plužina obce je délková, půdorys ukazuje pak na t. zv. silniční dálkovou ves. Vsi tohoto typu byly postaveny a jejich pozemky byly vykloučeny v naší mladší sídelní půdě, měly však s největší pravděpodobností za základ malou slovanskou ves. Je to typ hojně se vyskytující v Jeseníkách. Poněvadž v okolí Moravice nedošlo během 14. a 15. století,

pokud jsme zpravení, k větším přesunům obyvatelstva, můžeme podle stavu ze 16. století a z poměrů v okolních osadách souditi, že české obyvatelstvo v Moravici tu od pradávna nepřetržitě sídlelo.

K větším pohybům obyvatelstva nemohlo tam dojíti proto, že Moravice tvořila již od nejstarších dob samostatný stateček. Jeho majiteli byli až do třicetileté války vesměs drobnější čeští šlechtici.

Pokud jsme zpravení, patřila obec nejprve vladykům, kteří se podle Moravice psali.

Roku 1283 psal se Jaroslav z Moravice. Při rozdílech Opavska r. 1377, kdy držel ves Pavlík z Moravice, připadla Moravice k dílu knížet Přemka a Václava.

V letech 1415 - 33 seděl tu Křístek / též Kryštof / z Moravice, jehož syny byli - Budivoj, Jindřich a Hynek z Moravice. V první čtvrtině 15. století měla zapsáno na zboží moravickém věno Markéta, žena Křístka z Moravice, která v roce 1433 vzala na spolek syny Budivoje, Jindřicha a Hynka.

Z nich r. 1449 seděl tu z nich Budivoj.

Kníže Opavský Arnošt r. 1461 před Zibřidem, komorníkem, Onšem Kyjovem sudím a Tomášem, písařem, po poslích Jaroslava a Kuncíku Stoších z Bránice, dal zboží vikštejnské vložití Budivoji z Moravice do desk zemských, který se ihned začal psáti " z Moravice a Vikštejna". Kníže Arnošt panství vikštejnské postoupil moravickému šlechtici z finanční tísně.

Brzy však byl Budivoj z Moravice zbaven tohoto panství, poněvadž nechtěl uznati českého krále Jiříka z Poděbrad, ale uherskému králi Matyáši nadržoval. Panství vikštejnské bylo dáno v zástavu Běrkovi Bernartu z Násilé, který v tuto dobu vykonával hejtmana zemského. Zároveň také jeho synovi s tím, že s tímto zbožím jsou povinováni jen králi a pouze před něho mají býti pohnáni.

Roku 1460 vzpomínají některé paměti Budivoje z Moravčina, jenž si dal uchovati list na zboží

Vikštejnské panu Hynkovi Potštátskému z Prusinovic, pro který potom poslal Hynce Čornberka z Galovic, žádaje pana Hynka z Prusinovic, aby mu ten list k potřebě jeho navrátil.

Soudní Registra i Desky zemské knížete Opavského potvrzují, že Budiwojv oněch letech na Vikštejně byl. Správné jest rovněž udání Paprockého, že Budiwoj si dal list uschovati u Hynka Prusinovského na Potštátě, ježto byl jeho švagrem, maje jeho sestru za manželku.

Nesprávný však je přídomek " z Moravčina", neboť měl náležitý přídomek " z Morávice", kteroužto obec držel po svém otci dědičně. Ves Moravčin byla ve Vratislavském Slezsku u města Třebnice, v němž sv. Hedvika, slezská patronka, založila cisterciácký řád. Není nikde z ničeho známo, zda Budiwoj kdy Moravčin vlastnil, nebo spravoval. Ani jeho otec neměl toho přídomeku, že by jej tedy po něm zdědil.

Budiwoj Vikštejnský upadl v nemilost u českého krále Jiříka, jak buď ještě dále objasněno. Propadl mu hrdlem i statkem, ale zachránil se útekem do Slezska k Vratislavčanům, kteří proti Jiříkovi válčili, nechtějíce jej králem znáti. A tu nutno hledati záměnu přídomeku " z Moravčina ". Písař, neznámé jméno " Moravice " si zaměnil jemu známé " Moravčin " na Vratislavsku, jež pak bylo Němci všelijak komoleno na Moratschin, Muritsch a Moritz. Jest snad možné, že Budiwoj také tu ves držel, pak by se však již psal, když se děl na Vikštejně " z Moravčina ". Na Moravě bylo jméno " z Moravčina " písaři změněno " z Moravičan " podle dědiny " Moravičany ".

Otec Budiwojův byl pan Křístek, rytíř " de Moravic " / tedy nikoliv z Moravčina / a matka se jmenovala Margreta.

O panu Křístku se dovídáme již v roce 1407, kdy jej nacházíme v Opavě 30. listopadu 1407, kdež spolupe-

četí listinu knížete Přemka Opavského a Ratibořského a jeho synů Václava a Mikuláše.

Pohůny dokazují, že Křístek na Vikštejně seděl. Dne 3. prosince 1413 pohoní pán rytíř Křístko Artleba z Hošťálkova, 20. listopadu 1414 pan Křístko, rytíř, pohoní Mniška, 29. ledna 1415 pohoní vdova Geruschereva pana Křístka de Moravic, 7. ledna 1416 Petr Erlhaupt a Lorenc Babicz, poručníci dětí Mikuláše Pušila pohánějí pana Křístka de Moravic. 30. srpna 1426 pohnána jest od Oldřicha manželka Křístkova se svými nejstaršími syny. Ježto se tu pohoní manželka, nikoliv vdova, lze usuzovat, že pan Křístek ještě žil, ale že jako rytíř a válečník ve službách knížete Přemka účastnil se válek husitských a manželka se svými nejstaršími syny spravovala statek Moravici. Pan Křístek zajisté v těchto válkách zahynul, neboť po skončení válek husitských jest paní Margreta vdovou a sstupuje se 16. prosince 1433 se svými syny Budivojem, Jindřichem a Hynkem se svým věnem, které na Moravici má, a k tomu jí kníže Přemek přál a zapsati kázal.

O nejmladším Budivojově bratru Hynkovi není žádných zpráv.

O Jindřichovi se dozvídáme z jedné zprávy z 31. června 1447, že s bratrem Budivojem již toho roku seděl na Vikštejně. V púhoně stojí - Václav z Doloplas a ze Stramberka pohoní Jindřicha Křístka z Moravice, že mu jeho služebníci a jeho lidé vzali koně a že je na Vikštejn odvedli.

O Budivojovi, jenž byl v družině knížete Václava II. opavského a hlubčického, máme více zpráv. Dne 3. dubna 1440 jest Budivoj z Mprawcze / má zajisté býti správně z Moravice / s jinými pány pečetidlem na listině v Prudnici psané, když kníže Václav II. zastavil Bolkovi, knížeti Opoleckému a Horního Hlohova hrad Edelstein s městečkem Cukmantlem i s doly rudnými. Na protilistině knížete Bolka téhož dne vydané jest s jinými pány opět Budivoj z Mprawcze pečetidlem.

1a) 11
31. května jest Budiwoj z Moravice poručníkem věna paní Majdaleny, manželky Otíka z Bravantic.

V těchto dobách se šlechta pohání před soud pro všelijaké, často i malicherné přestupky. Tak 12. června 1449 Břízek z Chuchelné pohoní Budiwoje z Moravice, jež jemu a jeho chudým lidem pobral v Zábřeze, mírné zemi a proti tej smlouvě, kterou měl s knížetem Bolkem učiněnou.

16. června 1451 byl Budiwoj z Moravice poručníkem věna paní Elišky, manželka Tasa z Bítova a na Klimkovicích.

Budiwoj je poprvé zapsán " z Vikštejna " dne 28. května 1455 v púhonu, v němž ho Hanuš Bomblar pohoní z 1000 hř. z toho zboží Vikštejna i z toho, co jinde má, po druhé 28. prosince 1456, když Mikuláš Fulštejna na Slavkově pohoní Budiwoje " z Vikštejna", že mu jeho služebník Šíp pobral v Herticích dobytek a hnal ho na své zboží a tu prodával a dával, komu chtěl. Po třetí 26. dubna 1461, když týž Fulštejn, pohoní Budiwoje " z Vikštejna " z 50 hřiven o to, což dále k němu mluvití má před právem.

Téhož roku, 6. května 1461, dostavili se k úřadu a před úřadem oznámili Jaroslav a Kuncík z Bránice, že jsou poslové k Deskám zemským od knížete Arnošta, že Vikštejn s jeho zbožím má vložen býti Budiwoji v knihy zemské.

Dne 26. září 1462 na Hlubčicích osvědčují svou rytířskou ctí Mikuláš Fulštejn z Vladěnína, Budiwoj z Morawce a z Vikštejna, Mikuláš Prasě z Polomě, Beneš z Liděrova a Oder, Kryštof Maruth z Rovných, Oldřich Trnovský z Kytlic, Hynek z Žopův, že jednoho času žádal nebožtík pan Hanuš, kníže Opavský a Hlubočský, aby s ním jeli na koních ku knížeti Bolkoví do Hlohova a aby s sebou vzali peníze, neboť kníže chce vyplatiti zastavené zboží, hrad Edelštejn s Cukmantlem a s příslušenstvím, dědictví své i klenoty, které kníže Bolek má v zástavě od knížete Václava, otce Hanušova. Když

na Hlohov přijeli, dal si kníže mnoho práce, ale Bolek nechtěl výplaty přijati, počítal si totiž více, než mohl zástavním listem od knížete Václava, Hanušova otce daným, prokázati. Proto odjel kníže Hanuš od knížete Boka s nimi s nepořízenou.

Budivoj se však již dlouho netěšil přízni vládců. Rok 1464 byl pro něho osudným. Pozbyl Vikštejnu i Moravice. Moudrý český král Jiřík z Poděbrad koupil toho roku knížectví Opavské. Knížata slezská jej však nechtěla králem českým znáti. K nim přidal se také pravděpodobně Budivoj se svým hradem Vikštejnem v knížectví Opavském. Byl králem Jiříkem jako odbojník dán do klatby, jemuž propadl hrdlem i statkem. Hrad Vikštejn byl v tehdejší době velice pevný a těžko dobytý. Budivoj však nahlédl, že na něm nebude moci dlouho odolávati proti přesile krále i celé země Opavské, proto útekem si aspoň zachránil život. Svůj statek Vikštejnský i moravický však všechno ztratil.

Po delším jednání získal stateček Vaněk z Moravice, jenž tam ihned pojistil věno své choti Enodě, dceři Marka z Hradčan. Vaněk určil před smrtí za poručníky svých statků a svých dětí několik šlechticů, mezi nimiž byl i jeho tchán a Jan Pivec z Hradčan. Po smrti Vaňkové prodali poručníci statek jménem sirotek Jiříkovi z Ovnic, který pojal za choť Vaňkovu vdovu. Pivec, jemuž ostatní poručníci postoupili svá případná práva na Moravici, vnesl sice později na ni nároky, ale spokojil se roku 1493 odstupným 70 zlatých od Enody a jejích synů.

Aby se vyvarovali dalších sporů, prodali tito dědicové Moravici ihned svému švakru Janovi Dlouhému z Roudnice, který pojal jejich sestru Annu. Jan byl zakladatelem šlechtického rodu Moravických z Roudnice, který kvetl až do roku 18. století. Po smrti Janově převzal zboží otcovské mezi lety 1502 - 1514 jeho syn

12.)
 Jindřich s chotí Dorotou. Moravici ztratil však již roku 1526 ve prospěch Jana Stoše z Kounic na Deštném. Stalo se tak proto, že Jindřich na soudní vyzvání nezajistil svého poddaného Václava Mazucha, který s Janem Pečkem ze Švatoňovic zabil Stošova služebníka. Moravské zemské právo, k němuž se moravický odvolal, sice rozsudek opavského soudu r. 1528 zrušilo, ale Stoš Moravici podržel za odstupné 535 kop grošů.

Ve Stošově rodě udržela se ves půl stošeti. Jan Stoš, který měl za manželku Annu Kotulinskou z Jelče, pronajal zprvu na čas Moravici Janu Štáblovskému z Kovalovic, později hospodařil tam sám. Původně se počítalo s tím, že Jan Stoš postoupí statek moravický svému synu Jiříkovi a jeho choti Anně z Belku. Avšak po smrti Janově r. 1549 dědil z jeho synů Jiřík Dolní Životice, Matouš Litultovice, Otík Deštné a Vilém Konrád Moravici.

Ten ji odprodal mezi lety 1554-1559 svému strýci Frydrychovi Stošovi, pánu na Bránici, který padl ve válečném táboře pod Rábem v Uhrách r. 1566. Jeho dědictví se pak ujala dcera Jana Stoše Mandalena, vdova po Jaroslavu Oderském z Lidéfova, avšak r. 1569 podle nebožtíkovi závěti postoupila Bránici i Moravici svým bratřím Otíkovi i Vilému Konrádovi, druzí dva bratři byli totiž již mrtví. Moravici a blízké Litultovice a Deštné dostal tehdy Otík Stoš. Ke zboží moravickému náležely tehdy od doby Jana Stoše kromě poustek / Lublice, Krahují, Hejdová/ vsi Krkošice a Kružberk.

Otík Stoš, který utonul nešťastnou náhodou 26. března r. 1573 v Ostravici, zanechal vdovu Kateřinu z Drahotuše. Manželé neměli dítěte, proto byl statek po krátkém, ale bouřlivém mezivládí přidělen ještě téhož léta znovu Vilému Konrádovi Stošovi, který zemřel bezdětek roku 1578 /1578/.

Po něm se uvázala ve statky Moravici a Bránici jeho svobodná sestra Dorota. Ta po dohodě se sestrou Mandelenou, provdanou po druhé za Mikuláše Stoše, odprodala toto dědictví synu Jiříka Stoše Janovi. Pak ho však držela až do své smrti do roku 1584. Jan Stoš, který zdědil Moravici, odprodal toto panství-čko r. 1585 Albrechtovi z Vrbna. Vklad do zemských desek byl učiněn teprve o tři léta později. Po Albrechtovi dědil Moravici jeho syn Vilém, manžel Bohunky Táborovny z Bystřého, který zemřel r. 1590 bez potomstva. Moravice připadla pak jeho mladšímu bratru Hynkovi, který zemřel roku 1610 a odkázal statek moravický Janu z Vrbna.

Toho roku čítal statek moravický 46 sedláků, jednoho mlynáře a 51 zahradníků. Jan z Vrbna prodal koncem r. 1617 nebo počátkem roku 1618 moravický statek Janu Odkolkovi z Oujezdce.

Z doby Roudnických, Stošů a Vrbnů se dovídáme zásluhou jejich sporů leckteré kulturní drobnosti.

Jeden spor se například týkal rybolovu v Černém víře na řece Moravici, kdy v roce 1526 Jan Stoš měl při s Vikštejnem o lovení.

V roce 1526 měl Jan Stoš při s Jindřichem Moravickým. Jindřich Moravický pohnán zemským soudem v Opavě.

Roku 1529 Jindřich Moravický vydal Janu Stošovi zhoubu zemskou mordéře Václava z Moravice, jenž marně byl honěn několik let, poněvadž ho moravičtí uschovali - sama pí. Dorota Moravická. Václav Mazuch byl od Stoše umučen do smrti.

Roku 1564 porovnání lidí s Frydrychem Stošem o roboty.

Téhož roku Jan Stáblovský na tvrzi Moravici, jako zástava od Jana Stoše.

Roku 1529 Jindřich Moravický pohnal Jana Stoše, že mu vyrúbal les Uhrova seč na hranici mezi Moravicí a Lublicemi. Uvádí, že užíval statku jeho

více než tři léta, práva k tomu nemaje.

Téhož roku Jan Stoš pohnán, že místo 500 kop, mu dal o 10 kop méně.

Roku 1549 Jan Stoš pohnán od Jana Čepce z Belku, že slíbil svému synu Jiříkovi a Anně z Belku / dcera jeho / postoupit Moravici, kdyby na Životicích zbyti nemohli. Jak víme, Moravici dědil Vilém Konrád.

Roku 1559 Frydrych Stoš pohnal Jana Plankavu, že mu stav na řece Moravici, který dal udělati, nechal strhnouti. V Roce 1561 dal tento stav udělat na jiném místě, než stával a k tomu J.P. odporu nemá.

Roku 1560 - 61 vojna o stav a rybolov s Mandalenou Vikštejskou o Kružberk, Těchanovice a Svatoňovice.

bbRoku 1566-67 uvádí se Mandalena Stošovna na Bránici a Moravici / po Frydrichtu Stošovi/. K Moravici tehda náležely - ves Kružberk, ves pustá Krkošice s dvorem a zahradníky, ves pustá Lublice, ves pustá Krahují.

Roku 1573 - Otík Stoš po zemřelém Vilému Konrádovi - uvázal se ve vsi Moravici, Kružberk a Krkošice, z kterýchžto vsí lidé mu holdovali. To znamená, že Krkošice byly lidmi obsazeny.

Roku 1582 panna Dorota Stošovna velmi těžce nemocna.

Roku 1578 se vykazuje inventura po zemřelém Vilémovi Stošovi -

dvůr s pěti stodolami

10 koní

4 dojně krávy

11 jalovic a volků

3 telata

6 koz a kozlů

33 sviní

Tvrz se nepopisuje

V roce 1607 má Hynek st. z Vrbna při statku Moravice -

42 sedláků, z toho 4 volné, 1 mlynář
usedlý a 51 zahradníků

Zlého souseda měla dědina Moravice, když Vikštejn nabyt proslulý rušitel zemského míru Mikuláš Bravanský z Chobřan, který dal roku 1595 svými čtyřmi holomky násilně odvésti z mlýna moravického mlynáře Tomáše a vězniti delší dobu na hradě Vikštejně.

Roku 1583 je panna Dorota Stošovna po-
hnána od Mikuláše H., že mu dva čeledíny v Moravici
uvězniti dala.

Roku 1583 se uvádí Mikuláš Michna jako
moravický fojt.

Roku 1582 se uvádí, že o sv. Kříži po-
hnal kněz Petr Třebechovský pannu Dorotu Stošovnu,
že v r. 1581 při sv. Jiří přijavší ho za faráře do
Moravice a Kružberku až do sv. Jiřího roku 1582
dala mu dobytek z farářství kružberského vyhnati.
Posluhuje také lidem z Krkošic velebné svátosti a
všechny svátosti kostelné podle zařízení cirkve
svaté. Těm lidem že mu zbraňuje bráti zaslouženého
Desátku, který činil 12 čtvrtí rži a 10 čtvrtí ov-
sa od sv. Jiřího po Narození Páně.

V roce 1622 provedena inventura po zemře-
lém Janu Odkolkovi -

1 fojt

16 rolníků

10 zahradníků

dvůr

mlýn o dvou kolech od mlynáře odkoupený

Roku 1582 uvádí Mikuláš Herčík z Hunětic,
že viní z nepravosti pannu Dorotu Stošovnu, která
měla po hejtmanu zprávu činit, že má lidi bít a stří-
leti. Uvádí, že toto neprokáže. Naopak tvrdí, že
mu její dobytek nemalou škodu činí na ovsích a na

loukách. Při tom je známo, že Mikuláš Herčík je neurvalec.

Shora uvádím, že Otík Stoš měl za manželku paní Kateřinu z Drahotuš a že zdědil po strýci Frydrychovi Moravici. A že nešťastnou náhodou utonul. Vincenc Prasek v topografii opavska pod značkou Litultovice uvádí -

V roce 1573 ve čtvrtek po velikonocích jede Otík Stoš z Ostravy a utopil se v řece Ostravici. Mrtvé tělo přivezli do Litultovic a tu ve sklípku pochovali.

Ale z nařízení kněze biskupa Viléma Prusinovského v sobotu přede Všemi svatými téhož roku 1573 do Litultovic přibyli páni manové - Jiřík Bernart Tvorkovský na Komárově, Jiřík Vlk a na Slavkově, Kašpar Rotamberk /?/ a na Stáblovicích a Jiřík Rotamberk /?/ a na Tlustomostech, aby nebožtíka Otíka Stoše z toho sklepa, kde nebožtík mrtvý ležel, vzali jeho a pochovati dali a k hrobu doprovoditi. Tu paní Mandalena, manželka Mikuláše Stoše na Bránici, sestra nebožtíkova, před ten sklep přišla a zuřivými slovy jim zlořečila a klnula - " Nečinite nebožtíkovi posměchu, po smrti moci a gvaltu ", obrátíc se k nim oněm pánům, na zem klekala, ruce sepjala a mluvíc zase těmito slovy - " Poněvadž to na sebe berete, za žádnému dobrému nenáleží, toho dočkám než rok mine, že se vám hůře stane, a za to Pána Boha prosím, abyste roku živi nebyli a že vás kat pod šibenici pochová."

- Zdá se, že nebožtíka měla z hrobky v kostele ven na hřbitov pochovati poručeno, a tomu se zdráhala. Do hrobky v kostele mohli být v tento čas pochovávání pouze větší šlechtici.

Shora vzpomenutí páni hned na to v den sv. Trojice 1574 vyžádali si roku s paní Mandalenou i vlekl se ten spor do roku 1575, kdy byl podán na JM Císaře / Jeho Milost Císaře /.

Roku 1593 nalézáme spor pana Karla Bítovského z Bítova, jehož vladyka Bernart Moravický z Roudnice, /neseděl na Moravici, snad se jedná o příbuzného/ rokem pohnal, že v sobotu před nedělí smrtnou na zámku Krnově jeho lotrem, zrádcem, kterého dá šerhou voď diti, jmenoval.

Během sporů, které měli majitelé Moravice se sousedy, byli často voláni obyvatelé vsi jako svědkové. Jejich jména byla v 16. století velkou měrou česká. V letech 1524-26 se ve vsi uvádějí usedlíci Martin Mazuch, Pavel Vaškův příjmením Konšelík, Břeslav, Jan Polák, služebník na tvrzi Václav Těchanovský. V r. 1539-40 opět Václav Fojt, Matěj Fojtův bratr, Pavel syn Vaškův, Pavel Konšel, Jan Palihův. V r. 1545 Franc Bilíkův, v r. 1561 Jan Paliha hajný, Janák, Vašek Bartoníčkův, Moc N Němcův syn, Ondra Matúše Stošků, také služebníci Mandaleny Stošovny na tvrzi měli tehdy česká jména. Roku 1574 se připomínají sedláci - Macek Fojt, Ondra z Bránice, Michal Matějkův, Matúš Paliha, Beneš Němec. Roku 1577 Jan Melk, r. 1581 seděl na svobodném dvoře v Moravici neurvalý šlechtic Mikuláš Herčík z Hunětic, který v roce 1582 měl čeledíny Matina Poláka a Martina pacholka. Ti byli zbiti od moravických sousedů Mikuláše Michny fojta, Matúše Maculy, Bartoně Krčmáře, Blažka Neklitova, Petra Pleply a hajného Pavla Pleply. Roku 1584 se připomíná usedlík Martin Lhotský.

Z 35 jednotlivých osob uvedených zhruba za období 60 let, má příjmení nepochybně česká 25 osob, 7 nejistá a jen 3 německá.

Je tedy až překvapující, že se tato česká obec poněmčila tak, že v katastrálních seznamech z počátku 18. století se jeví téměř celá německá. Na tuto otázku dává odpověď nejstarší pozemková kniha vsi Moravice, založená za Albrechta z Vrbna na Štemplovci a Moravici roku 1585. Kniha měla pe-

stré osudy. Když byl stateček moravický připojen za 30 leté války ke zboží opavské komory, dostala se zprvu z lublické nebo moravické tvrze na opavský zámek, později pak do zámeckého archivu v Krnově. Tam byla zařazena do sbírky urbářů a pozemkových knih. Byla uvedena pod signaturou Troppau 1354. Odtud se dostala r. 1941 jako lichtensteinské de-positum do bývalého říšského archivu v Opavě. Zde byla neprávem zastavena do sbírky pozemkových knih, deponovaných do archivů od jednotlivých okresních soudů ze severní Moravy a Slezska, obdržela tam značku A 31-25. Pod touto signaturou se nalézá ve státním archivu v Opavě dodnes. Pod číslem A 31-26 je tam uložena i druhá pozemková kniha moravická se zápisy z let 1650 - 1770, která měla v Krnově registraturu Troppau 1428, jakož i dvě mladší pozemkové knihy, uschované donedávna u krajského soudu v Opavě z let 1767-1836. Nynější značky A 31-27, A 31-28.

Nejstarší moravická gruntovnice je kniha osmerkového formátu. Na obalu je napsáno - Morawitzer Grundbuch aus dem Jahre 1604. Skládá se z 270 popsanych a několika nepopsanych folií. Vpředu jsou čtyři folie, ne jedné z nich je neúplný rejstřík majitelů gruntů podle stavu r. 1604. Titulní list v knize chybí. Grunty byly zapisovány postupně podle polohy počínaje fojtstvím. Každá úsedlost měla rezervováno pro sebe určitý počet folií, poněvadž však někde bylo zápisů mnoho, byly další zápisy často bez odkazu zaneseny porůznu tam, kde bylo volné místo, anebo dozadu knihy. Foliem 205 začínají registra sirotčí, opět podle úsedlostí, od folie 255 až do konce jsou zápisy o kostelních penězích. Bohužel, většina sirotčích a kostelních počtech jsou nečitelná a silně poškozená. Od roku 1629 jsou psána německy, od roku 1585 až do r. 1625, ojediněle i do r. 1629 jsou zápisy psány če-

sky, pěknými rukopisy a čistou češtinou celkem bez vlivů dialektických. Pak jdou skokovitě, mnohdy s mezerami po několik let zápisy v jazyku německém a to u některých úsedlostí až do roku 1670.

Některé zápisy mají význam obecně kulturní. Především se dosti často připomínají platy a odkazy na faru a kostel, který byl tehdy v rukou letřských. V letech 1596-1598 se uvádí jako farář zdejší Vavřinec / Laurenz / Bisten, roku 1597 stěborský farář Andryáš Palingenius. Kostelu a faře náležely ve vsi dosti rozsáhlé pozemky, z nichž šly stálé platy. Několik sedláků i s fojtem mělo kromě toho povinnost chovati kostelní krávu, nebo platiti místo toho 4 groše ročně.

Fara zanikla ve třicetileté válce a opět duchovní správa obnovena roku 1784.

Jak je známo odjinud, držel moravický kněz v druhé polovině 16. století i tak zvané farářství kružberské a posluhoval svátostmi úsedlíkům z Krkošic, jako například kněz Petr Třebechovský / viz Desátek /.

Jako úředníci na statku moravickém, resp. štemplovském, se uvádí r. 1596 pan Štrubic /?/, roku 1599 Petr Březina, roku 1600 Jiřík Tomášův, písař na Štemplovci, 1601-1609 Jan Hrabů, úředník, 1610-1617 Martin Šembarský, důchodní písař, roku 1628 byl správcem statku lublického a moravického hejtman na opavském zámku Adam Semoradský ze Semoraze.

V letech 1629-1632 působil v téže funkci Jiří Jetřich Kotulinský z Kotulína, r. 1633-1635 Jiří Petráš, pak opět Kotulinský do roku 1639, r. 1642 Karel Wieperger, pak znovu Semoradský a pak konečně okolo roku 1660 Jindřich Donát z Velké Polomě na Velké Polomi, Hrabyni a svoobodném dvoře v Kylešovicích.

Také pro hospodářskou a sociální strukturu vsi lze vytěžiti z nejstarší gruntovnice moravické ne-
jednu cennou zprávu.

Ve vsi byla tvrz a panský dvůr. Usedlostí bylo původně jen 28 a to fojtství, 16 selských gruntů, 10 usedlostí zahradnických a mlýn, který však koupila před rokem 1620 veschnost.

Selské usedlosti se prodávaly průměrně za 120 až 300 opavských zlatých / konec 16 a 18. století /, zahradnické za 50 až 100 zlatých. Malo-
který úsedlík měl tolik, aby mohl zaplatiti svou usedlost hotově najednou. Obyčejně složili jen malou sumu na hotovosti jako závdavek a spláceli usedlost po mnohaletých ročních splátkách. Je to v té době ostatně obvyklý jev. Živý i mrtvý inventář však podle zápisů byl poměrně chudý. Buď nebyl úmyslně uváděn, nebo ves nebyla příliš bohatá. Nesmíme ovšem zapomenouti, že mnoho zápisů pochází z doby 30. leté války.

V této gruntovní knize lze jasně postihnouti od konce 16. století silnou německou emigraci do Moravice. Německého živlu přibývalo zde během první poloviny 17. století neustále, až v něm české obyvatelstvo zcela utonulo. Dr. Turek sestavil na základě pozemkových knih a katastrálních operátů sled majitelů všech 28 usedlostí od konce 16. století do první poloviny 19. století. / viz přílohu/. Z tohoto přehledu je jasně patrný ústup českého podílu ve vsi, jehož příčiny se pokusíme podrobněji rozebrat.

Především je nutno si uvědomit, že soustavné vnikání Němců do českého území v 16. a 17. století není zjevem ojedinělým. Vyskytuje se v té době v Čechách, na Moravě i na opavsku a jeho příčiny jsou vcelku stejné. Osud, který postihl Moravici neomezil se jedině na tuto obec, která ještě v první polovině 16. století byla vcelku obklopena

českým územím.

Tak v sousedním Kružberku, kde bylo původně 14 usedlostí, máme doloženo v letech 1549 až 1590 celkem 18 jmen usedlíků, z toho sotva 2 německá. Ve Starých Těchanovicích, kde bylo okolo 30 usedlostí, známe z let 1524-1561 podle jmen 22 rolníků, z nichž měla německá jména nejvýše 6 a ještě v r. 1640 byla tam třetina Čechů.

Melč se poněmčila v době nedávné, na sklonku 19. století. V přílehlé části Moravy, nyní nejším okrese dvoreckém byly ještě r. 1520 české obce Medlice, Kunčice a Kerhartice.

Medlice byly r. 1600 zcela německé, ale druhé dvě vsi se poněmčily až v druhé třetině 17. století. Do konce tohoto století podlehl - germanisaci také sousední Deštné. Na něktejší český původ těchto obcí ukazují mimo jiné i didnes zachované traťové názvy.

V starší době byly poměry pro český živel v okolí Moravice o to lepší, že tam byly slovanským obyvatelstvem patrně během 13. a 14. století osazeny některé vsi, později dočasně, a nebo trvale zaniklé.

Byly to Hejdová, Krahují, Krkošice a Lublice.

H e j d o v á, zvaná někdy i Hejdov, nebo Hejdův /1588/. Je doložena teprve v 16. století, avšak už jako pustá ves. Poloha její dá se určití dosti podrobně. V katastrech nazývá se III. trať v plužině moravické parcelní čísla 138-249 / In der Hidowa/ - severovýchodně od obce.

K r a h u j í - též Kravhují, Krahulí, Krahulčí, doložené poprvé r. 1377. Roku 1377 při rozdílech opavska připadl statek pána ze Životic Krahují, Lublice, Kružberk a Svatoňovice k dílu knížete Přemka a Václava. Roku 1429 psal se Konrád Stoš také " z Krahují". Pak byla vylidněna,

patrně za husitských válek, neboť se zde připomínají poustky roku 1439. Ves již více osazena nebyla a náležela po celé 16. století k Moravici. Nalézala se jižně od Moravice směrem k Melči, kde dodnes je stráž, pole a les zvané Kahuji / Krahujlahne, In der Krahujem/. Podle podrobného popisu v katastrech z roku 1787 a r. 1820 obsahuje osmá moravická trať Krahuj parcelní číslo 393-539 a hraničila s Melčí, řekou Moravicí, 4. a 5. tratí moravického katastru a s knížecím lesem až po cestu zvanou Mošovská / Moschowskaweg/.

Poněkud nesnadněji je otázka o ztotožnění druhých dvou vsí.

K r k o š i c e , doložené poprvé v roce 1439, uvádějí se v pramenech k roku 1540 / lesy na Krkošicích/, 1567 / ves pustá Krkošice s dvorem a zahradníky/. Avšak doklad k r. 1540 není dosti určitý, pramen dosti výslovně jmenuje v Krkošicích menší rolnické usedlosti jako obydlené. Naproti tomu je mnohem více dokladů ze stejné doby, že Krkošice byly trvale alespoň z části osedlé, jako r. 1537, 1571, 1575. Roku 1573 holdovali tamější poddaní p. Stošovi, roku 1581-1582 jim farář kružberský a moravický posluhoval a roku 1588 prodány i mimo jiné Krkošice s kostelním podacím / kolaturou/. Jménem známe krkošické rolníky Jana Palihu, fojta a Jakuba Kudláče. Roku 1585 Adama Rouru a Václava Esika. Obec měla tehdy své vlastní dědinské právo. Jako osedlé se jmenují i k r. 1601 a naposledy v r. 1625 a r. 1627. Roku 1622 bylo ve vsi 21 sedláků, 2 volní dvořáci, 12 zahradníků a panská krčma.

Třetina podaných měla česká příjmení / Vísura, Havel, Smolka, Onderka, Lenčík, Trčka, Smetana/. Některá z těchto jmen se vyskytují současně anebo o něco později také v Moravici, podobně jako koncem 16. století jméno Palih.

Z toho je patrné, že Krkošice měly velké styky s Moravicí a že rozhodně pusté nebyly, alespoň ne trvale. Zprávy o jejich pustotě lze přičísti buď špatné stylisaci v průhonech, zejména k roku 1585 a r. 1588, kde Krkošice vystupovaly ve společnosti jiných zpustlých vsí, anebo tomu, že nečetné obyvatelstvo prořídlo koncem 16. století vlivem nějaké pohromy, snad morem z r. 1585 a bylo pak doplněno pravděpodobně většinou Němců. Nadvědčuje tomu i poměrně vysoký stav počtu usedlostí, hlavně selských, z r. 1625 i rozvrstvení obyvatelstva podle příjmení.

Krkošice tedy nezanikly, jen změnily jméno. Pro jejich ztotožnění s některou z okolních osad přichází v úvahu pouze jedna z obojích Lublic. Po roku 1627 nám totiž Krkošice z pramenů úplně mizejí, za to se začínají rozlišovat Staré a Nové Lublice, ačkoliv ve starších písemnostech se mluví vždy jen o jedné Lublicích / r. 1254, 1283, r. 1288 vladyslavském statečku s dvorem a tvrzí/. Ještě v letech 1377 a 1410-1429 byly obydlené. Roku 1529 jmenuje se les " Uhrova seč " mezi Moravicí a " Liblicí". V dalším průběhu 16. věku se uvádí ves jako pustá, naposledy roku 1588. Někdy na rozhraní 16. a 17. století byla znovu vysazena, patrně rovněž převahou německým obyvatelstvem. Roku 1618 byla tam "tvrz dosti velká, patrová, nahoře taflštuba, 2 pokoje a 2 komory pod střechou", velký dvůr s ovčínem. Usedlých bylo 22 zahradníků, už tento fakt nasvědčuje mladší kolonizaci, neboť vrchnost během 16. a 17. století hledí dostati co nejvíce půdy přímo do své ríše a do svých rukou na rozdíl od doby starší/ a fojt. Tvrz přestavena později na menší zámek a ve vsi založen nový kostel z kamene. Na tomto zámku holdovali r. 1632 po česku opavští stavové knížeti Gundakarovi z Lichtejsteina. Poněvadž dvůr se zámekem je v Nových Lublicích, nezbyvá nám, než vztahovati veškeré zprávy o Lublicích

24.) 25
až do 17. století na dnešní Nové Lublice. Ostatně i název Nové Lublice svědčí o novém osídlení.

Krkošice jsou tedy totožny s dnešními Starými Lublicemi. Výslewné doklady o totožnosti obou osad, které zůstaly nepřístupny, nalézají se lichtensteinském archivu ve Vídni.

Z uvedeného plyne, že se okolí Moravice od počátku 17. věku silně zněmčilo. Kolem roku 1620 stál již německý živel kompaktně na západní hranici obce a tvořil již velký podíl v obyvatelstvu Starých Těchanovic, na jižní její hranici. Tím byl jednak urychlen germanisační proces ve smíšených vsích Kružberku, Kerharticích, Kunčicích odtržených od sousvislé české oblasti na opavsku ve formě poloostrova, vybíhajícího do německého kraje, jednak byl zpečetěn i osud Moravice. Při omezeném stěhování poddaných z panství na panství, zvláště od počátku 16. století byly Kunčice a Krkošice odkázány téměř výhradně na styk s německými obcemi na panství dvoreckém. Kružberk se stal vzhledem ke své poloze na opavsku koncem 16. století vlastně smíšeným ostrůvkem, který se nemohl udržet. Naopak po připojení k lichtensteinským statkům / r. 1628/ doplňovalo se obyvatelstvo Moravice i ostatních vsí na panstvíčku moravickém a lublickém z horských německých osad na Krnovsku i v sousedství ještě ve větší míře než v 16. století.

Toto horské obyvatelstvo, válkami více užetřené než obyvatelé osad níže položených, vykazovalo vždy populační přírůstky a přebytky a trpělo nedostatkem půdy. Naopak z Moravice a z jiných okolních původně českých vsí, odcházeli lidé, když měli k tomu příležitost a možnost rádi za zdánlivě lehčím chlebem a do úrodnějšího kraje. Přispěly k tomu nemálo i sociální poměry a způsob hospodaření v 16. a 17. století. Vrchnostem záleželo na tom, aby povinnosti poddaných vůči nim i vůči státu byly plněny co

nejpřesněji. Proto nutily vdovy po zemřelých hospodářích, aby se brzy opět provdaly, nebo k prodeji usedlostí, neboť vycházely ze stanoviska, že vdovy a tím spíše ovšem nezletilí sirotci nemohou plně zastávat své závazky a řádně obdělávat polnosti. Proto docházelo v 16. a 17. století tak často ke změnám na rolnických usedlostech. Grunty byly prodány po smrti hospodářově, peníze stržené ukládány do obecních sirotčích pokladen a vydávány sirotkům až dospěli / ovšem pod podmínkou, že se řádně chovali/. Ti si pak mohli opět zakoupiti v rodné vsi anebo v obvodě panství nějakou nemovitost a pod. Mnozí z nich však utíkali do světa a jejich dědické podíly pak propadly vrchnosti. Nejednu grunt zpustl také proto, že hospodář byl postižen živelní pohromou, a nichž se nemohl vzpamatovat, anebo vlivem války.

Také z Moravice pozorujeme silný proud vystěhovalců. Tak kolem r. 1580 provdala se nějaká žena odtud za Vítku Štepla do Lhotky na čp. 26, po roce 1625 sběhli dva sirotci Valy Nuchty, ze sourozenců Kuby Kašparova jinak Kudlíka se usadil Tomáš v Melči, Havel ve Lhotce, Michal v Kůtech, Matouš sběhl a Alžběta se provdala za Martina Smetanu v Kružberku č. 27. Z gruntu č. 58 byl z několika "nápadníků" sirotčích a gruntovních peněz jeden v Otčicích a jeden ve Lhotce. V letech 1590 - 1600 usazena jedna z dcer Strnadlova statku z gruntu č. 65 v Kerharticích a jinou měl Jan Moravec z Lublic. Z dcer původního majitele Pleply byla jedna provdaná v Kamenci, druhá v Měkalajicích, ze synů dlel jeden v Hlavnici a jeden v Melči.

Roku 1630 koupil tento statek / grunt / kružberský Němec a Řepkovi sirotci šli do světa. U čísla 63 se mluví o několika sběhlících sirotcích Valy Matuly, jeden z nich se však usadil v Jakubčovicích a druhý ve Stěbořicích, z čísla 66 se vdala Alena Ondrova kolem r. 1580 do Hlavnice a sirotek Ondra Kuba utekl. Zpustlý grunt koupil

Němec Hübner. Klasická je zde kupní formule. Hübner se objevil v Moravici a prohlásil před obecním právem, že chce hospodařit na některém gruntu v Moravici.

Dostal jej velmi lacino.. U čísla 63 se připomínají odběžné a vrchnosti připadlé sirotčí peníze. Z čísla 67 byla jedna z dcer kolem r. 1600 provdána ve Zlatníkách, druhá ve Lhotce.

Z čísla 22 se jedna z dcer Michnových provdala před. r. 1616 za Šebestiána Brožka, krémáře v Nových Lublicích. Před rokem 1589 sběhli odtud sirotci Stošovi. Téhož roku stěhuje se Štěpán Lusart z čísla 29 do Otic a nějaký sirotek z tohoto gruntu utekl.

Z čísla 30 se se usadil nejmenovaný sirotek kol r. 1580 v Hlavnici a Michal Krejčí se odstěoval po r. 1606 do Opavy. Grunt č. 19 zpustl a koupěn r. 1608 Němcem. Z č. 25 byla jedna z dcer kolem r. 1620 provdána v Kerharticích a jeden ze synů usazen v Neplachovicích. Z č. 24 se usadily dvě děti ve Lhotě, jedno v Deštném a mezi lety 1597 - 1603 utekla nějaká Maruše. Z čísla 20 byli dva nápadníci sirotčích peněz v Deštném, jeden ve Lhotce. Vítek Fajkus z čísla 18 odchází do Radkova a dcera Šitholmova Kateřina byla kuchařkou v Kamenci.

Z čísla 61 byl jeden sirotek v Hlavnici a jeden v Mokolajicích počátkem 17. století. Z čísla 21 byla provdána jedna sirota do Lhoty okolo r. 1620 a jeden syn se usadil ve Lhotce, avšak ostatní Bartošovi sirotci utekli. Šest úsedlostí odběžných / č. X, 11, 19, 20, 21, 23, 66/, kde hospodáři sami nebo s rodinami utekli do světa, a ne-

bo s rodinami utekli do světa, anebo kde grunty úmrtím hospodáře zpustly, bylo počátkem 17. století obsazeno Němci. Zástup sirotek i propuštěných osadníků odcházel do českého okolí a do světa.

Poněvadž do r. 1604 bylo v Moravici z 28 úsedlostí již 11 v německých rukou, nabyt tu německý živel počátkem války třicetileté převahu a český zbytek ponenáhlu do poloviny 17. století zcela podlehl, tím spíše, že z českého kraje nebyl sem žádný příliv.

K poněmčení přispěla také i celková situace obce ve II. čtvrti 17. století. Dokud bylo panstvíčko v rukou české šlechty, úřadující česky a dokud nebyla možnost většího soustavného přílivu z německé oblasti, nebylo nebezpečí přece tak hrozné a snad by se byla germanisace alespoň zastavila.

Ale hned po převratu bělohorském bylo zboží lublické a moravické zabaveno Janu Odkolkovi z Oujezdce, který byl zároveň pánem na Bludově, Šilperku a Temenici na severní Moravě. Odkolek byl totiž jedním z hlavních vůdců protihabsburského povstání na Moravě v letech 1619-1620. Proto mu roku 1622 tyto opavské statky zabral kníže Kerel z Liechtensteina jako vévoda krnovský a opavský. Ten prodal r. 1623 Moravici a Lublice svému kancléři dr. Šalemounu z Dobré Vody, který však zemřel nezaplativ ani kupní sumy.

Proto připadl r. 1628 stateček znovu Liechtesteinovi. Nárok císařské komory na toto zboží byl uspokojen r. 1638. Liechtensteinové z hospodářských důvodů doplňovali pusté grunty v tomto

kraji, podobně jako na svých severomoravských panstvích, osadníky ze svých německých statků. Správa těchto statků zůstávala po nějaký čas ještě česká, ale pak nahrazena němčinou, přesto, že úřednictvo českého původu se drželo na lublickém statku dosti dlouho. Tak byla roku 1629 zavedena výhradně němčina do nejstarší pozemkové knihy obce Moravice.

Tím způsobem zůstalo z někdejšího českého osídlení Moravice počátkem 18. století jen několik rodinných jmen, jako Onderka, Visura, Smetana, Broš, Benýšek, z nichž ještě některá pocházejí z okolních vsí. Jedinci českého původu, kteří v 18. století a v 19. století se v Moravici usadili, přizpůsobili se brzy svému okolí. Zpráva Wolného k roku 1856, že v Moravici se užívá v kostele češtiny a němčiny, je sice správná, avšak nesmíme zapomenouti, že do Moravici byly přifařeny již tehdy Životské Hory, obec čistě česká.

Na český původ Moravice poukazují také traťové názvy. V trati č. 2 připomíná se koncem 18. století Hanaksteig, č. 3 Hidova, č. 6 Krahuj s podtratí Moschowskaweg, č. 8 Susska " parc. č. 560 až 609/, v trati 10 podprať Palěka^Salen a Palesskaweg, č. 11 Kladen, č. 13 Haika, s potokem Haikabach s názvem Kopetz pro hraniční názvy. Porůznu jsou uvedeny v 16. - 18. stol. traťové názvy : Uhrova seč, Včelínek, Unter der Hurka, Lisa, Die Kubela, die Lusch.

Chalupnické úsedlosti nejsou v první polovině 17. století v gruntovních knihách uvedeny,

ač ve vsi jistě byly. Bydleli v nich výměnkaři, nebo ženatí sourozenci hospodářů jako podruzi. Více těchto chalup přibývá během druhé poloviny 17. století a první poloviny 18. století. / Asi 15/. Počítány byly do "Staré Moravice", kdežto chalupy a maloroľnické úsedlosti vzniklé při parcelaci panského dvora roku 1767, při které braly účast i oboje Lublice a Kružberk, vytvořily tak zvanou "Novou " Moravici - č. 31 - 59.

Tato obec měla do r. 1788 vlastní fojtství, ale splynula pak opět úplně se "Starou Moravicí" a naposled se připomíná roku 1800. Pro jazykový vývoj obce to význam nemělo, neboť osadníci "Nové" Moravice byli většinou Němci.

Původně nebyly výměnky při zemědělských úsedlostech vůbec číslovány. Popisné číslo měla měla pouze hlavní úsedlost. Z toho důvodu se také nevyskytují v gruntovnících a údaje o počtech domů jsou tím zkresleny. Na výměncích bydleli starší rodiče, nebo ženatí sourozenci majitele úsedlosti.

Kolem roku 1800 popisuje Reginald Kneifl, kněz řádu " Zbožný řád" /Fromme Orden/, že v blízkosti Moravice probíhaly Moravské hranice. Stejně tak i Dr. Wolny Jiří v církevním místopise vydaném v roce 1862 popisuje, že "osada Hory" / též na Horách/ ležící jižně od na Moravě asi půl hodiny daleko ".

V tomto roce 1800 se uvádí v Moravici 92 čísel s 572 obyvateli, kteří hovoří německy. Na půdě se rodí hlavně žito a oves. Plocha byla

rozdělena takto :

orná půda	802 jochů
Trieschfelder	113 jochů /úhor
luk	176 jochů
zahrad	19 jochů
pastvin	140 jochů
lesů	506 jochů

Dědičný rychtář / fojt / vlastnil kořalnu /pálenici/ a sklad lihovin. Knížecí obce Moravice, Kružberk, Staré a Nové Lublice jsou povinny pouze u něj lihoviny nakupovat.

U moravického mlýna se v tomto období uvádí i pila. V letech 1836 dle Wolného má Moravice kostel s hospodářstvím, školu, hostinec. Jsou zde ještě dva knížecí domy, vše vybudováno z kamene. Na vesnici je pěkný pohled. Práce na polích je velmi těžká, poněvadž půda je velmi kamenitá a pouze vydatným hnojením se oplácí pěstovat oziminy. Daří se zde ovsu, ječmenu a hlavně bramborám.

Stav dobytka :

koní	36
volů	8
krav	82 - většina podřadných

Včelařství je nepatrné pro drsné podnebí.

Zdá se, že církevní pastýři měli velké potíže. Wolny Jiří popisuje v církevním místopise Moravy, vydaném r. 1862 církevní poměry obce Moravice v minulosti. Rovněž mnohé podrobnosti jsou v církevní kronice psané německy patrně v roce 1889-1900 týkající se kostela, fary a svých věřících.

Dozvídáme se například, že fara musela být asi v 15. - 16. století zrušena, poněvadž " zde

bujelo kacířství ". Ještě po roce 1625 bludařství se značně projevovalo. Kunčický farář, kterému Moravice jako filiálka spadala, dne 30. března 1675 ve své zprávě uvádí, že působil mezi obrácenými na víru / inter neoconversos/.

Moravice se svými filiálkami patřila pod faru kunčickou. Tyto filiálky byly : Lublice, Deštná a Lhotka. Teprve kolem roku 1779 byla fara v Moravici opět znovu založena.

V letech 1672 až 1690 obdržel starý dřevěný kostel některou kostelní výzdobu a to: dva oltáře, stříbrný a pozlacený kalich a jiné. Fara vlastnila 6 nájemních krav po 14 groších, dále kostelní-církevní pozemky, které byly dány do pachtu na 2 zlaté ročně.

Filiálky Nové a Staré Lublice a Kružberk měly v roce 1672 607 obyvatel, z kterých 409 osob se zpovídalo u jednoho faráře moravického. Po smrti faráře v roce 1685 přestala fara existovat úplně. V roce 1725 ještě patřila pod faru v Kunčicích. Uvádí se doslovně : Nová a Stará Moravice.

Fara v Moravici nebyla obsazena také z toho důvodu, že dřevěné budovy fary byly sešlé a také pro malé příjmy, které se skládaly z 48 Vratislavských korců a 6 jiter, z toho 24 korců obilí. Vše ale pobíral kunčický farář za své spravování. Tehdy byla mše každou třetí neděli v Moravici, jinak museli moravičtí chodit až do Kunčic.

Uvádí se, že v roce 1776 znovu posílají Jeho Majestátu prosbu dědiční rychtáři : rychtář

ze Staré Moravice Karel Josef Bayer a rychtář Nové Moravice Josef Reichel, aby měli svého duchovního pastýře. Ve stížnosti se uvádí, že staří lidé nemohou býti účastní na službách božích, děti rostou bez křesťanského učení jako divoši.

Koncem téhož roku obdrželi odpověď, že Moravice má obdržeti práva, která měla předtím. Ovšem, až po prošetření úřadem v Opavě. Zámek, jakož i kunčický farář, který byl vlastně moravickým rodákem, však obci nepřáli. Po čtyřletém sporu, který stál 1000 zlatých, dne 22. února 1780 obdržela Moravice lokálii. Kaplanem byl Filip Bayer. Obdržel všechna práva jako farář. Mezitím byl z nejvyšších míst vydán patent, podle kterého Nové Lublice mohly žádat vlastní lokálii. Vinou faráře Riedla nastal nový spor, který trval 4 roky se značnými finančními obětmi.

Spor o lokálii v Moravici stál mnoho peněz, mnoho trpkosti, nepřátelství a námahy. Vinu na tom nese obec Nové Lublice, zvláště pak kunčický farář J. Riedl, což potvrzují podepsaní. Kunčický farář se patrně nerad dělil o církevní zisk a lépe mu vyhovovala stávající farní organizace.

V roce 1755 byl kostel postaven z kamene, před tím stál kostel z ~~kamene~~ dřeva-dřevěný. Nový kostel nechal postavit Václav kníže Liechtensteinu za podpory obce. V podstatě kostel není změněn až nato, že klenba lodi byla vyměněna za strop rákosem. V roce 1777 byla věnována budova v Moravici, kde měla být zřízena vlastní fara. K údržbě měly knížecí statky ročně přispívati 123 zlatými a 3 krejcary, kunčický farář 59 zlatých

a 27 krejcary a zbytek měl být čerpán z církevních fondů. V roce 1785 postavila obec přízemní dům o čtyřech místnostech, ve kterých měla být fara. Údržbu měla rovněž obec provádět. V roce 1786 žádala Moravice jmenování kooperátora. Teprve 1859 se podařilo Moravici zřídit samostatnou faru, když před tím v roce 1788 byly církevní pozemky rozprodány.

Prvním farářem byl Vincenc / Čeněk / Kaděra. Kostel dostal první varhany v roce 1806 a stály 400 zlatých. Lokál Kaděra popisuje, že v době jeho působení až do roku 1848 byl ještě stále dědičný rychtař. V tuto dobu to byl Franz Hampl.

Vůdce rebelů Kosuth tákl z Uher k Vídní, aby se spojil s vídeňskými rebely a dne 2. ~~listopadu~~ prosince 1848 převzal korunu císař František Josef I. Následkem těchto událostí byla reorganizace úřadu. V obcích bylo zrušeno dědičné rychtářství a nahrazeno volenými - starosta a radní.

Jako první byl zvolen starostou Antonín Ludwig z čís. 12 - zahradník. Patrně nebyl moc u faráře oblíben, poněvadž o něm píše toto : " do funkce se vetřel lstí a úlistností. Slíbil, že vše bude dělat zadarmo. Dne 17. března 1858 byl z této funkce sezazen - in Festo sti Patricii." Český přeloženo to znamená: "Pevně stůj k vlasti - domovině. Těžko je si vysvětlit, proč právě této věty použil lokál Kaděra o tomto prvním starostovi.

Ještě o něm píše, že je pán a nepřítel kněží.

Na jeho místo byl zvolen Johann Wisner čísl. 22 a v únoru 1861 Antonín Palzer č. 20. Franz Hampl byl tedy poměrně dosti dlouho místním starostou

a u všech občanů asi nebyl v takové neoblíbenosti, jako u faráře, který ho osočoval a z jeho odvolání měl velkou radost.

Jako další zajímavost se dočteme, že v Deštném byla přepřahací stanice pošty / Postweshsel/. Dále na straně 52 v církevní kronice sám farář dokumentuje, že s obcí nežil v dobrém.

Fara podává na zámek stížnost, že obec nechce opravit stáje. Ze zámecká vrchnosti dostal farář výtku, že dříve podobné stížnosti nebyly a proto je farář nabádán, aby s obřany lépe žil.

Dále se uvádí opisy dopisů mezi farou a vrchností v Opavě ve věci oplocení zahrady, neplacení poplatku Tischgroschen, spor o úřední lavice v kostele.

Stejně zajímavé jsou dějiny moravické školy a učitelů :

Moravice měla svoji školu a školní budovu již od roku 1600. K moravické škole patřily Staré a Nové Lublice a Kružberk. Učitel tam docházel z Moravice a vyučoval v domech, k tomu účelu najatých.

První učitel, známý z písemných záznamů, je Frabtišek Riedel, který v Moravici působil od roku 1648. Od té doby až do 24. února 1767, kdy poslední Riedel zemřel, dědil syn po otci povolání učitelské. Asi kolem roku 1795 byla otevřena a založena nová škola a to zásluhou knížete Jana Lichtensteina. Byla to dnešní prodejna potravin, majitelka Šebestová Božena / r. 1964/.

Těmto prvním učitelům nebyl poukázován pravidelný plat. Vybírali si An decem /desátek/, toh bylo 7 čtvrtí opavské míry a čtyři

koruny za jednoho žáka měsíčně. Dalším zdrojem příjmů starých rektorů byly peněžité dary a dary v naturáliích a novoroční, které si získali nadpisováním K-M-B / Kašpar, Melichar a Baltazar / na dveře příbytků svých spoluobčanů. V církevní kronice se píše o příjmech učitele toto :

Učitel má školné ročně 55 zlatých, štola 5 zlatých, užitek z pole 5 zlatých/patrně pole v pachtě /, An decem ročně 6 zlatých 45 krejcarů, koleda 2 zlaté. Dohromady 75 zlatých a 45 krejcarů. Píše, že to bylo v roce 1804.

Od roku 1871 byly ustaveny platové skupiny, podle kterých Moravice patřila do III. skupiny, což pro učitele znamenalo 400 zlatých ročně. Od roku 1891 byla Moravice zařazena do II. platové skupiny a učitel dostával zvýšený plat o rovných 100 zlatých, tedy 500 zlatých ročně. Škola byla jednotřídní.

Dekretem ze dne 25.12.1894 č. 2703 byla zdejší škola změněna na dvojtřídní. K otevření došlo 4.9.1899, kdy byl dosazen učitel-podučitel.

V tuto dobu zde působil jako nadučitel Žižka a učitel, vnuk předsedy školní rady, Hel-part.

Žižka byl učitel, který rovněž nebyl u místního faráře oblíben. Tento do církevní kroniky zapsal :

Žižka působí v obci 14 let /viz přirovnání s trváním a působením učitelů v Moravici po r. 1945-1963/, ale není pro své divné chování oblíben. Měl s duchovním otcem nepřijemné spo-

ry. Třenice kostel - fara - škola špatně působily na občany a tím se projevila i návštěva kostela. / Na uváženou - byl vinen jen Žižka ?/Kostelní pěvecký sbor byl pod kritiku a proto byl Žižka zproštěn farářem varhanictví. Učitel Helpart byl lepší, ale podléhal svému nadučiteli.

Toto hodnocení je pouze jednostranné a proto nemůžeme být spravedliví.

Občan Schindler Rafael z č. 9 do této školy chodil plných 8 let a učitele Žižku zná. Schindler, když jsem ho navštívil a dotazoval se na Žižku, mě řekl, že Žižka byl Čech a že byl vcelku mezi žáky oblíben, že měl hezkou manželku, za kterou se i farář točil. Je dosti možné, že právě toto byli příčiny sporů mezi učitelem a farářem. Žižka zemřel po roce 1945 v Opavě v pokročilém věku.

Dětí přibývalo, prostory školy pro dvojtřídku byly nevyhovující. Proto nařídil okresní školní inspektor a okresní školní výbor, aby obec postavila novou budovu. Obec se bránila. Navrhla přestavbu školy. Návrhu bylo vyhověno. Obec však ani přestavbu neprovedla. Opět urgencye a výhružky ze strany školských úřadů, které ze strany obecního zastupitelstva byly ignorovány se vzácnou vytrvalostí. Proti stavbě nové školy se stavěl hlavně Richard Müller, majitel moravického mlýna.

Úřady vypsaly lhůtu dvou let. Obec požádala o prodloužení na šest let. Žádosti nebylo vyhověno, ale udělán kompromis a lhůta pro stavbu nové školní budovy stanovena na čtyři roky.

Konečně se obec rozhodla k činu. Dne

13. dubna 1896 předložila plány pozemků. Byly to parcely č. 122 Reinholda Schindlera a č. 141/1, 141/2 Augustina Schneidra a č. 94/1 a 1928/2 na zahradě Smetany. Komise, která za účelem vybrati pozemek do Moravice přišla, dne 30.4.1896 vybrala a za vhodné uznala místo Rein. Schindlera.

Stavba byla zadána staviteli Dittelovi z Vítkova a rozvržena na 10.000 zlatých. Dne 5.května 1898 bylo započato s kopáním základů a dne 27. května 1898 slavnostně položen základní kámen. Léto bylo příznivé, stavba rychle pokračovala a tak roku 1899 dokončena.

Dne 31.8.1899 byla nová školní budova přijata a dne 4.9.1899 v ní začalo pravidelné vyučování. V této školní budově se vyučuje dodnes.

Již vpředu je poukazováno na názvech jednotlivých úseků polí, na honech, cestách, že zdejší polnosti museli obdělávat češtilidé a že původní názvy byly pouze poněmčeny. Domnívám se, že malá procházka po katastru obce Moravice neuškodí, spíš naopak, shrneme si názvy a porovnáme s dnešními.

Je pravdou, že mnoho původních názvů se nepoužívá, jiné i dnes se používají poněmčelé.

Společně s pracovníkem Geodesie jsem prováděl zjišťování, jaké názvy se používaly dříve. Mnoho se zjistilo podle starých katastrálních map a zjištěním polohy jsme správný název konsultovali s obč. Schindlerem nafaelem, který je starousedlík a nejvíce pamatuje. Byl velmi ochotný a byl mě nápomocen při zjišťování mnoha nejasností.

Tak i nyní k slíbené procházce :

Moravice se svažuje na obě strany a uprostřed obce na nejvyšším bodě obydlené části stojí velká budova-nejvyšší v obci. Je to bývalé fojtství-nyní správní budova JZD. Po roce 1945 byl majitelem, resp. národním správcem obce. Jašek Leopold. Tato budova je od roku 1963 zařazena mezi historické památky na základě usnesení rady ONV v Opavě. Stavba je empírová architektura, umělecko-historicky významná. Vedle této budovy až do roku 1960 stál velký hostinec, po roce 1945 nazvaný Dům mládeže, který se používal jako kulturní dům obce, schůzové místnosti mládeže, kinosál. Tento hostinec patřil původně k fojtství a byla to fojtská krčma. V roce 1960 byla budova zdemolována. Před tím MNV se snažil budovu zachránit, na údržbu byly věnovány velké finanční částky, odpracováno několik stovek brigádnických hodin. Důsledkem neodbornosti a snad i nedbalosti přišla nazmar všechna snaha a obec tím přišla o jednu z největších budov a také tím bylo ublíženo vzhledu obce.

Horní obec se nazývá část svažující se k Melči. Byla to původní "Stará" Moravice, opačná část je Dolní Moravice. Tato část obce byla vystavěna později a nesla název "Nová" Moravice.

Cestou kolem bývalého fojtství, kolem nově vystaveného čtyřřadého kravína JZD se dostaneme k vyvýšenině - kopci, který se nazývá Hůrka /567 m/, několikrát se objevující v pamětech obce. Pole od Hůrky na východ se nazývají " Za Hůrkou" - /Hurkaweg/.

Když jdeme po této cestě dále přes les, přijdeme asi po 40 minutové chůzi k moravickému mlýnu. Tato cesta se jmenovala Mlýnská. Mlýn je dnes přebudován na rekreační středisko pracujících Braneckých železáren. Je zde také malá elektrárnička. Přejdeme-li strouhu a řeku, dostaneme se do Janských lázní, které však již neleží na moravickém katastru, pouze dvě budovy jsou používány rekr. střediskem z naší strany.

V prostoru Janských lázní jsou prameny, dříve používané k léčení, nyní velmi chutná minerální voda používána k občerstvení rekreantů a celé široké veřejnosti. S nádobami sem dojíždí lidé až z Ostravy a Opavy. V lidové mluvě se říkalo tomuto místu Kyselka.

Ale vrátíme se zpět na moravický katastr. Po cestě z moravického mlýna směrem na Mokřinky se dostaneme k dalšímu rekreačnímu středisku Holubice.

Kapacitou je menší než Janské, ovšem stejně příjemně. Po odpočínku pod kaštany před hlavní budovou se vracíme po upravené cestě nahoru směrem k Moravici. Přecházíme kolem haldy z břidličného lomu. Ještě v roce 1914 se uvádí, že zde byl kamenolom Olomoucké akciové břidličné společnosti. Několik metrů dále do lesa je velká jáma, patrně větrák - větrací zařízení pro šachtu, ve které se moravická břidlice dolovala.

Pokračujeme v cestě nahoru. Tato cesta se jmenuje Maršovská, název se však již nepoužívá. Když přicházíme k obci, máme po levé straně - západní - pole nazývaná Suška / Suska/.

Jdeme kolem vyvýšeniny na oravé východní straně, kde ještě v roce 1960 stála zřícenina domu. Tomuto místu se ujal název Cigánská bouda/bůda. Tak se dostaneme až na hlavní cestu. Je to silnice od Melče, po které ujdeme-li asi 200 metrů, přijdeme na vrcholek ze kterého odbočuje polní cesta směrem na Krahují.

Názvem Krahují se pojmenoval les i pole na této stráni. Je zde také chata zvaná myslivci Hubertova chata. Od této chata jižněji můžeme najít zbytky základů domu, patrně to památka na ves Krahují.

Pod Krahují na severozápad je pás lesa, který měl název Na Čtvrtkách, název se však již nepoužívá.

Hned za vesnicí vede do polí cesta k severovýchodu, která se nazývá Mikol^čická. Mezi touto polní cestou a silnicí vedoucí do Lhotky u Litultovic je katastr, kde stávala ves známá Hejdová, také Hidová. Louka se jmenuje dnes Na Hidové.

Ještě po roce 1945 zde stály asi dva tři domy. Dosud je zde zachována studna.

U silnice z Moravice do Lhotky hned za vesnicí stál kříž, který později místní farář vyměnil za pomník ze hřbitova. Původní kříž byl velmi starý a je pravděpodobné, že se jedná o kříž, který měl v 16. století postavit nějaký církevní hodnostář, který jel z Moravice, kde byl na vizitaci směrem do Opavy. Kůň

41.) 42

se mu splašil a hodnostář spadl. Nic se mu nestalo a proto jako odměnění zde nechal postavit kříž. Později prý v těchto místech bylo několik osob usmrčeno bleskem. Za dob dnešních pamětníků však nikdo.

Z tohoto místa k severu až u hranic katastrů Moravice - Mladecko jsou pole nazvaná Hájek /Hayka/.

Více na západ se dostaneme na pole, která měla název Ohrada, po německy Füllengarten. Dlouho jsem nemohl přijít na správné jméno, protože přeložením německého názvu do češtiny nedostaneme původní název Ohrada. Po konzultaci s p. Schindlerem si tento vzpoměl, že v tomto prostoru panští pásli hříbata a německý název byl místní zkomolenina.

Přecházíme silnice, která tvoří křižovatku, dnes vžitým názvem u Dubů. Silnici na Mladecko používá hlavně JZD za účelem nákladní přepravy k železnici, jinak této linky naši občané málo používají. Z křižovatky vedoucí druhá silnice na Nové Lublice - Kružberk.

Jdeme po silnici zpět k obci. Jdeme kolem nově vybudovaného hřbitova, polní cesta kolem hřbitova opět směrem na Nové Lublice se používá také jako zkratka pro pěší jdoucí tímto směrem. Pole na levé straně této polní cesty se nazývala na Kládách - německy Kladen. Patrně něco společného s těžbou dřeva z blízkého lesa, kteráž nese rovněž méně známý název Prušovec - po německy Pruskowitz, Pruschwitz. Patrně něco spo-

42.) 43

lečného s Prušáckými vojsky. Nad tímto lesem se táhne další pás lesa, který má dnes vžitý název Grancerák. Prý podle dřívějšího majitele úsedlosti, která pod tímto lesem byla.

Z Dolní obce vede rovněž další cesta k Janským Lázním. U této cesty stály domky, v kterých bydleli dříve podruzi z panského dvora. Je to v místech dnešních čp. 63 - 74. K vodárničce, která patří JZD vybíhá les zvaný Kamenný kout - po německy Steinwinkel. Jdeme-li dále po cestě k Lázním Míru, procházíme lesem zvaný Palesska.

Opustíme však vábnou cestou k řece a rekreačnímu středisku a půjdeme přes pastviny směrem k Hůrce a dostaneme se na pöle zvaná Na dvorském - po německy Hofberk. A jsme v místech, kde stávala tvrz a panský dvůr.

Dost dlouho jsem nevěděl a se mnou mnoho dalších občanů, kde měli páni a zemané z Moravice své sídlo. Až z různých náznaků v literatuře, pamětí pana Schindlera, který vytahoval úryvky z vyprávění svých rodičů, jsem usoudil, že panské sídlo stálo v prostoru pod Hůrkou a směrem ke kostelu. Tedy v místech, kde jsou dnes domy čp. 91, 92, 94, 95. Znatelné pozůstatky těchto staven nezůstaly. Byly to domy z kamene.

Tvrz a celý dvůr vyhořel v roce 1868 až do základů. To již byl panský dvůr rozpar-

celován, ale byl stále obydlen.

Z vyprávění, hlavně v rodině p. Schindlera, se zachovalo, že tehdejší občané obyvatelé této tvrze udili maso . V udírně však ,patrně malou pozorností, jim začal hořet špek a od toho vznikl velký požár. Tento požár přesáhl i budovy tohoto dvora a začaly hořet i okolní domy. Střechy byly většinou šindelové, technika tehdejších požárníků nedostatečná, takže následky požáru byly obrovské. Budovy vyhořely až do základů.

Na těchto místech se později začaly stavět domy nové a stavební materiál, který po požáru ještě zůstal, byl patrně použit k novostavbám. Proto dnes marně hledáme nějaké pozůstatky tvrze a panského dvora.

A tak pomalu končíme procházku katastrem obce Moravice. Tato obec, i když poměrně malá, má velmi bohatou minulost a stála vždy mezi prvními obcemi, které svým děním ovlivňovaly poměry a charakter své doby. Ať je tomu i nadále.

Tím končím první část kroniky obce Moravice. Zásluhou celé řady občanů, z nichž jmenuji ještě jednou pana Schindlera Rafaela, Hoška Františka, se podařilo dát dohromady minulost této obce. Zajisté ti, kteří po mně budou mít zájem o historii Moravice, použijí tyto stránky, které doplní o další poznatky.

Soupis původních usedlostí v M O R A V I C I .

Číslo u jednotlivých usedlostí jsou uvedena podle tereziánského číslování z r. 1771. U každé usedlosti je uvedeno, zda se jedná o selský statek / čtvrtlán, pololán, třičtvrtělán/ nebo o usedlost zahradnickou. V závorce uvedená čísla znamenají pořadová čísla usedlostí podle nejstarší pozemkové knihy. Signatury uvedené pod textem znamenají čísla gruntovních knih moravických a příslušná folia.

Číslo 10 / 27 /. Zahradník .

1601 prodána nově vyměřená zahrada Jurovi Špalkovi, 1609 koupena Mikulášem Brožem, který tam byl do 1624. Roku 1630 prodala vrchnost zpustlou zahradu Hansu Krallovi. Další majitelé : 1642 Jiří Onderka, 1683 Jan, 1713 Filip, 1751 Hans, 1778 Josef, 1812 Josef Onderka.
A 31-25, fol. 147 - 149, 184 - 186; A 31 - 26, f. 210-215; A 31 - 27, f. 65 - 66, 255 v, 257.

Číslo 11 / 26/. Zahradník .

1601 nově založená zahrada prodána Mikovi Mocheydovi. Další majitelé : 1612 Jan Klanica, 1618 Jan Hođa, Pavel Kolba švec, 1635 Ondřej Benischka krejčí, 1662 Jindřich, 1694 Hans, 1719 Lorentz, 1744 Florian, 1811 Andres Benischka.
A 31-25, f. 144-146, 150-152; A 31-26, f. 200-206; A 31-27, f. 67-68, 253 v - 255.

Číslo 12 / 23 /. Zahradník .

1604 Jan Francek, hajný, má zahradu zaplacenou; 1643 Hans, 1675 Pavel " Frantzke ", 1700 Christoph Brosch, 1728 Franz Broschka /!/, 1754 Anton B., 1758 Paul Ludwig, 1786 Hans Georg, 1806 Ignatz, 1833 Anton Ludwig.
A 31-25, f. 133-134; A 31-26, f. 191-199, 524; A 31-27, f. 87-88, 219-220, 394-399.

Číslo 13 / 22/. Zahradník .

1595 prodává Hans Nylscher kovářku a zahradu Moczovi Kurzovi, kováři z Budásova. Další majitelé : 1596 Petr jinak Filip Macek, 1599 Martin Nykl, 1603 Ondra Smolka, 1610 Pavel Havel, 1617 Vítek Preč, 1635 Hans Olbrich, 1639 Havel Prätsch, 1674 Heinrich Latzke, 1676 ~~Heinrich~~ Heinrich Richter, 1687 Thomas, 1723 Andres R., 1742 Lorenz Hauszel, 1755 Josef Richter, 1770 Josef Ludwig, 1785 Johann Richter, 1819 Jo-

sef Richter, 1833 Floian Till.

A 31-25, f. 127, 180-182, A 31-26, f. 182-19^v, 501-503; A 31-27, f. 35, 83, 275 v-276, 376-378.

Číslo 15 / 21/. Zahradníkuvé.

1591 Vítek Fajkus prodává zahradu Říhovi Mocheydovi. Další majitelé : 1642 Hans Wurps, 1650 Pavel Kreisl, 1650 Jura Pretsch, 1676 směnil ji s Pavlem Onderkou; 1676 Hans Janečka, 1693 Hans Baltzer, který ji 1699 vyměnil s Kryštofem Schwarzem z Nových Lublic; 1729 Franz, 1767 Franz, 1779 Anton, 1797 Anton Schwarz. A 31-25, f. 121-126, A 31-26, f. 173-180; A 31-27, f. 16-17, 71-72, 175-176.

Číslo 17 /24/. Zahradník .

1595 prodala vrchnost zahradu Tomanovi Krejčímu, jinak Duškovi. Další majitelé : 1622 Havel Hanel / Dušek /, 1662 Bartel Morawitzer, 1674 Paul Gebauer, 1699 Michal Schindler ze Starých Lublic, 1699 Georg Goldmann, 1725 Andres, 1758 Anton G., 1770 Anton Scholtz, 1803 Anton, 1829 Anton Scholtz. A 31-25, f. 135-138, 153-154, A 31-26, f. 164-171, 322, A 31-27, f. 32-33, 201-204, 327-331.

Číslo 18 /20/. Zahradník .

1591 Jiřík Ssythalm prodal Vítkovi Fajkusovi zahradu. Další majitelé: 1604 Matěj, starý fojt, 1609 Marta, stará fojtová, 1611 fojt Gregar Langer, 1612 Mika Mocheyda, 1620 Hanzl ~~Nylšer~~ Nylšer, 1623 Jiřík Hunhayser, 1628 Macek Richter, 1635 Vávra Smetana, 1667 Hans, 1693 Martin, 1735 Georg Smetana, 1750 Franz Riebka/Ripka/, 1789 Franz, 1819 Anton Ripka. A 31-25, f. ~~XX-XX~~, f. 115-120, 155-156, 189-190, A 31-26, f. 155-163, 368, A 31-27, f. 105 v-107, 279 280.

Číslo 19 / 4 /, 1/4 lánu .

1595 koupil jej Petr Broš od Valentina Dušky. Další majitelé : 1615 ~~Kanah~~Kuba Palczarův, 1618 Hans Rung, 1644 Jan Brosch, po něm kol r. 1650 Merzen Stabel, 1670 Pavel Onderka, který 1676 grunt směnil s Jurou Pretschem; 1692 Hans Pretsch, 1719 Petr Hoppe, 1745 Lorenc, 1775 Anton, 1806 Johann Michl Hoppe. A 31-25, f. 21-27; A 31-26, f. 137-146; A 31-27, f. 56, 223-224.

Číslo 20 / 18 /. 3/4 lánu .

1589 Kuba Bartošův prodal tento grunt Paulu Jekelovi, který umřel

r. 1599. Roku 1600 se přizemil k vdově Vacla Buček, který 1609 sběhl; 1600 ujal se odběžného gruntu Moc Macke. Další majitelé : 1615 Tomáš Rab, který 1616 grunt vyměnil s Mocem Hunheiserem; 1619 Jíra Hunheiser, 1622 Prokeš Beneš jibak Benle, 1634 Simon Raab, 1665 ~~Hank~~ Hanus Mader, 1674 Hans ~~Rik~~ Plitzner, který sběhl; r. 1699 Heinrich Bretsch, 1711 Georg Paltzer, 1730 Lorentz, 1771 Michal, 1805 Mo- sef, 1833 Anton Paltzer.

A 31-25, f. 103-108, 188v, A 31-26, f. 128-135, A 31-27, f. 37-38, 214-215, 434-436.

Číslo 21 / 17/ 1/4 lánu .

1594 Petřík prodává statek kováři Hansu Nilscherovi. Další majitelé : 1604 Michel Ziegler, 1623 Bartel Langer, 1627 Hans Lenczik, z Krkonoš, který si s ním grunt vyměnil, ale utekl ; 1630 Andres Schenk, 1658 Andres tzre, 1684 Andres, 1717 Hans Baltzer, 1735 Schnärch, 1743 Mathes Helbert, 1776 Frantz, 1803 Franz, 1832 Anton Helbert.

A 31-25, f. 97-102; A 31-26, f. 119-125, 349-351, A 31-27, f. 58-60, 198-200, 368 - 375.

Číslo 22 / 16/. 1/2 lánu .

1598 po Mikuláši Michnovi, starém fojtu, koupil jej jeho syn Říha. Další majitelé : 1609 Martin Smetana, 1623 Vavrinec, 1639 Kuba Smetana, 1642 Jakub Moricz, 1662 Valtin Wisura, 1681 jeho vdova, 1684 Michal, 1723 Mathes W., 1738 Georg Göllert, 1754 Franz Wisura, 1779 Anton, 1808 Josef, 1833 Johann Wisura.

A 31-25, f. 92-96, 121-126, 190-193; A 31-26, f. 110-114, 126; A 31-27, f. 75-76, 230-231, 405-409.

Číslo 23 / 15 /. 1/4 lánu .

1594 Michal Richter jinak Moricz prodal tento grunt Hansu Langerovi, sklenáři, ale r. 1605 kupuje odběžnou roli sklenářovskou kovář Hans Nylscher, 1617 Paul Nylscher jinak Krobest. R. 1650 tato pustina prodána Bartlovi Plütznerovi. Další majitelé : 1690 Paul Pl., 1719 Mates Richter, 1734 Michel Pl., 1769 Andreas, 1793 Josef, 1819 Josef Plützner.

A 31 - 25, f. 80-91; A 31-26, f. 102-109; A 31-27, f. 29-30, 117-118, 277-279.

Číslo 24 / 14 /. 1/4 lánu .

1587 Andres Greipler prodal grunt Andresu Eslerovi, který grunt do r. 1615 zaplatil. R. 1649 koupil tuto pustinu Lorenc Baltzer. Další majitelé : 1684 Ondřej Baltzer, 1688 Jakob Raab, 1716 Michal Raab, 1745 Michal Drössler, 1780 Lorentz, 1797 Josef Dr., 1808 Josef Zohner, 1824 Josef Forster, 1828 Franz Waber, 1836 Josef Michalka.

A 31-25, f. 79-87, 189; A 31-26, f. 94-101; A 31-27, f. 73-74, 177 -

- 178, 232-234, 259 - 261, 319 - 321., 441 - 448.

Číslo 25 / 13/. 1/4 lánu.

1579 Andrys Zadinů prodal grunt Michalu Blacarovi, 1618 Brabora Balcarka synu Tomanovi. Další majitelé : 1667 Bartel, 1707 Andres B., 1738 Lorenz Heyttel, 1751 Hans P., 1782 Andres P., 1792 Johann Michel, Donel z Kunčic, 1806 Johann Paltzer, A 31-25, f. 73-78, 44-46; A 31-26, f. 86-93, A 31-27, f. 78-79, 108 - 109, 221-222.

Číslo 26 / 12 /. 1/2 lánu .

1588 Říha Mocheyda prodal statek Martinu Nuchtovi, svému švakru. Další majitelé : 1614 Vala Nuchta, 1633 Hans Plezner " von Alt Levic"; 1656 Friedrich Schindler, 1684 Friedrich Plitzner, 1712 Andres Schindler, 1721 Michel Pretsch, 1740 Lorenz Plitzner, 1742 Hans Schrancke, 1747 Michel Raab, 1750 Georg, 1759 Anton, 1787 Franz, 1828 Karl Raab. A 31-25, f. 66-72, 169-170, 175 -176; A 31-26, f. 97 - 85, 115-118, 357, 519; A 31-27, f. 99-100, 323-405.

Číslo 27 /11/. 1/2 lánu .

1590 Kuba Kašparův koupil grunt od svých bratří. Další majitelé : 1618 Adam Richter, 1656 Tomáš, 1697 Hans R., 1728 Augustin Schwartz, ~~kří~~ 1731 Mathes Mader, 1757 Hans Sch., 1775 Michal, 1794 Franz, 1833 Johann Swartz. A 31-25, f. 59-65, A 31-26, f. 70-73, 75v 73, 516-518; A 31-27, f. 54-55, 118v 120, 400v - 405.

Číslo 29 /10/. 1/2 lánu.

1589 prodal Štěpán Lusart Bartlu Richtrovi tento grunt. Další majitelé: 1631 Bartel Richter, 1667 Tomáš Richter, 1685 Heinrich Blitzner, 1711 Lorenz B., 1738 Filip B., 1741 Benedikt Raab, 1753 Franz, 1810 Anton Raab. A 31-25, f. 53-58, 165v - 168, A 31-26, f. 62-69; A 31-27, f. 86, 247v-248.

Číslo 30 / 9 /. Zahradník .

1586 Michal Krejčí jinak Vřešťák kupuje zahradu od Matěje Šimkova. Další majitelé : 1606 Bernard Goldmann, 1619 Michal G., 1621 Mert Hanz, 1631 Michal G., 1662 Mertten Goldmann, 1693 Thomas Göllert , 1742 Franz, 1768 Josef Gölle~~tt~~, 1786 Jan Jiří Onderka. A 31-25, f. 47-52; A 31-26, f. 147-153; A 31-27, f. 20-21, 88 - 89.

1585 prodala vrchnost tento grunt Janu Pilíkovi, po jehož smrti koupil grunt od obce 1604 Blažek Mazloch. Další majitelé : 1630 Valten Gebauer, " Hausgesind von Gersdorf" /Kerhartice/, 1666 Hans Gebauer, 1679 Andreas Onderka, 1718 Georg, 1742 Mathes, 1755 Hans Georg, 1787 Karl Franz, 1829 Franz Onderka.

A 31-25, f. 41-43, 171-172, A 31-26, f. 53-61, A 31-27, f. 103 - 104, 325-327.

Číslo 61 /6/. 1/4 lánu .

1586 prodal tento grunt Jan Kořenek Janu Palihovi. Další majitelé : 1613 Matúš Paliha, 1630 Georg Mader, 1654 Kaspar Ludwig, 1683 Paul, 1698 Georg, 1707 Paul, 1712 Jakob, 1745 Mathes, 1784 Mathes, 1809 Anton Ludwig.

A 31-25, f. 35-40, 164-165, A 31-26, f. 37-41, 374; A 31 - 27, f. 81-82, 242-244.

Číslo 62 / 5 /. 1/4 lánu.

1589 ~~prodal~~ Vašek Bartoníček, 1595 Vala Hrubý jinak Matula, 1603 Pavel Schnerich koupil zpustlý grunt, 1639 Mathes Schnörich, 1678 Jíra Palczer, 1707 Mathias Schwartz, 1750 Anton, 1786 Anton Schwartz, 1804 Karl Schneider.

A 31-25, f. 29-34, 186-187, A 31-26, f. 37-41, 374, A 31-27, f. 95-96, 207-209.

Číslo 63 /19/. 1/4 lánu.

1586 koupil Toman Fimfa tento statek po nebožtíku Andrysovi; je tam doložen do r. 1593. R. 1608 kupuje tuto poušť Moc Hunheyser / Hrubý /, 1610 Pavel Rung, 1623 Tomáš Rung od bratra, ale r. 1625 mu jej vrátil s povolením vrchnosti, neboť " nemohl panských věcí tak, jakž povinnen byl, odbývati ". R. 1625 koupil grunt Martin Štecel, který jej r. 1635 směnil s Křištofem Ludwigem z Nových Lublic. R. 1653 koupil jej od Kašpara /! / Ludwiga Paul Raab. Další majitelé : 1683 Paul Raab, 1693 Andres Schindler, 1700 Merten Michalka z Kružberka, 1720 Lorenz Plitzner, 1730 Johann Richter, 1737 Georg Michalka, 1766 Josef, 1803 ~~Johann Schindler~~ Ignetz M., 1811 Andres Wnake, 1833 Anotn Hopp. A 31-25; f. 21-27; A 31-26, f. 29-36, A 31-27, f. 18-19, 195v - 197, 251-252, 409-417.

Číslo 65 /3/. 1/4 lán.

Původně tu byla rodina Strnadlů a předtím rodina Plepova/ srovnej výše /. R. 1589 koupil grunt Jan Řepka od Matouše Šimkova. Další majitelé : 1612 Kuba, syn Macka Šimkovského, zvaný též Kuba Řepka, 1630 po jeho smrti Simon Schindler z Kružberka, 1645 Ondřej Schindler, 1677 Andres Schindler, 1683 Heinrich Richter, 1690 Georg Goldmann, 1699 Michal

49.) 50

Schindler, 1728 Andrés Schindler, 1746 Christoph Grohmann, 1752 Ignaz Schindler, 1797 Josef, 1813 Johann Schindler.

A 31-25, f. 14-20, 163; A 31-26, f. 21-28, 42-45; A 31-27, f. 171v-173, 263v-265.

Číslo 66 / 2/. 3/4 lánu .

1585 Matouš Ondrů, 1604 Michl Chřen, přiženiv se k Ondrově vdově, 1613 Martin "Matoušik ", syn Matouše Ondrova a pastorek M. Chřena; 1633 Valten Hübner, ~~zlatouš~~ 1652 který koupil tento zpustlý grunt. 1642 jej koupil od matky Barbory Jakub Hübner, ale r. 1652 si vyměnil grunt s Jiřím Schindlerem. Další majitelé : 1665 Hans Schindler, 1670 Martin Pretsch, 1710 Hans, 1750 Michel, 1786 Josef, 1809 Josef Pretsch.

A 31-25, f. 7-13, 160-162, A 31-26, f. 13-20, A 31-27, f. 90, 240-241.

Číslo 67 / 1 /. Fojtsství.

Kolem roku 1590 Macek Fojt, 1604 jeho zeť, Gregar Langer, 1612 Andris Schindler, 1632 Georg Schindler, 1634 Stefan Hilbert, 1668 Thomas Hilbert, 1670 Friedrich Richter, 1698 Christoph Demel z Deštného, 1727 Filip Demel, 1755 Johann Kapsar Schober, 1766 Karl Josef Schober, 1766 Karl Josef Bayer, 1794 Anton Hampel, 1814 Johann Hampel.

A 31-25, f. 1-6, 158-166, A 31-26, f. 1-12, A 31-27, f. 1 - b, 14-15, 126-128, 268v - 270.

Číslo 69 / 25 /. Zahradník.

Kol r. 1580 Hanzl Šindlar, potom Jíra Provazník; 1596 Zigmund Brikei, 1600 Jakub Švec, 1605 Jiří Zisl, 1610 Matěj Hunhayser, 1614 Jan Paliha, 1615 od vdovy Bětky Pališky koupil grunt Moc Liška, ale r. 1616 Liška jinak Hunhayser /!/ směnil zahradu s Tomášem Raabem. Roku 1644 Macek Nuchta ujal se pustiny Tomáše Raaba. R. 1664 prodal tuto zahradu Jan Nuchta /!/ Hansu Palce- rovi. Další majitelé : 1685 Hans Palzer, 1709 Hans Schindler, 1717 Thomas Richter, kol r. 1740 Andres Smetana, 1775 Josef, 1804 Johann, 1834 Johann Smetana.

A 31-25, f. 138 - 143, 190; A 31-26, f. 218 - 233, A 31-27 f. 51-52, 204v - 206v, 418-421.

Číslo 70 / 13 /. Zahradník .

Roku 1633 Merten Hartmann / Schuster/ kupuje pustou zahradu. Další majitelé : 1664 Merten Hartmann, 1682 Andres Göllert, 1704 Hans, 1742 Hans Gerg, 1778 Johann Göllert, 1792 Hansel Andres.

A 31-25, f. 177v-179. A 31-26, f. 219-225, A 31-27, f. 63-64, 111 -112.

Číslo 78 / 28 /. Mlýn .

Okolo roku 1580 Beneš Dušek, 1591 - 1604 Tomáš mlynář, jeho syn; kol roku 1610 Pavel mlynář. Před rokem 1620 koupila mlýn vrchnost; 1760 Jan Kostalský, 1775 Johann Friedrich Kostalský, 1813 Josef Kostalský.

A 31 - 25, f. 206,238; A 31-27, f. 47 - 50, 260-268.